

Kary umowne w zamówieniach publicznych - element dyscyplinujący czy poprawa budżetu inwestycji?

27-28 listopada 2014 r.

PROJEKT
WYZWANIE
ROZWIĄZANIE

Kancelaria Radców Prawnych
Brudkiewicz, Suchecka
i Partnerzy
www.brudkiewicz-suchecka.pl

WARSZAWA
Al. Jerozolimskie 92, 00-807 Warszawa
tel.: +48-22-256-40-01
fax: +48-22-256-40-03

POZNAŃ
ul. Garbary 31/4 , 61-868 Poznań
tel.: +48-61-853-21-50
fax: +48-61-852-50-55

Definicja kary umownej

Kara umowna

to określona w umowie kwota zastrzeżona w przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego

Art. 483 kodeksu cywilnego

Można zastrzec w umowie, że naprawienie szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania niepieniężnego nastąpi przez zapłatę określonej sumy (kara umowna).

Kara umowna podstawowa funkcja i cel

Koncepcja kary umownej w polskim systemie prawnym to instrument naprawienia szkody powiązany z niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania.

Historycznie kara miała trzy aspekty: kompensacyjny, przymuszający i sankcjonujący.

Późniejszy rozwój prawa wskazywał na konieczność ochrony dłużnika przed nadmiernym karaniem – np. poprzez ograniczenie kary do rzeczywistej szkody wierzyciela

Kara umowna podstawowa funkcja i cel

Dla przykładu w prawie angielskim zastrzeżenia dotyczące kar dzieli się na dwie kategorie:

- a) bezskuteczne klauzule karne (penalty clauses)
- b) odszkodowania umowne (liquidated damages)

Pierwszy rodzaj kary (represyjny) niejako automatycznie uznawany jest za bezskuteczny (as day follows night)

Orzecznictwo sądów

Uchwała Sądu Najwyższego – zasada prawna
z dnia 6 listopada 2003 r. sygn. akt: III CZP 61/03

Zastrzeżenie kary umownej na wypadek niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania nie zwalnia dłużnika z obowiązku jej zapłaty w razie wykazania, że wierzyciel nie poniósł szkody.

Orzecznictwo KIO

Wyrok KIO 1547/09

Zamawiający uprawniony jest do żądania zapłaty kary umownej nawet w razie, gdy wskutek zaistnienia okoliczności wskazanych w Subklauzuli 8.7. nie poniósł szkody. Postanowienie takie odpowiada obowiązującemu prawu i, wbrew stanowisku odwołującego się, nie jest nieważne z mocy art. 58 § 1 k. c.

Podobnie wyroki: 1183/12, 1516/12

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 5 marca 2014 r. Sygn. akt: I ACa

- 947/13**
1. Zakres odpowiedzialności dłużnika z tytułu kar umownych wiąże się z zakresem ogólnej odpowiedzialności kontraktowej przewidzianej w art. 471 k.c.
 2. Z tego też względu przesłanki obowiązku zapłaty kary umownej są określane przez pryzmat ogólnych zasad kontraktowej odpowiedzialności odszkodowawczej, przy czym stosownie do art. 484 § 1 k.c. kara umowna należy się wierzycielowi w zastrzeżonej na ten wypadek wysokości bez względu na wysokość poniesionej szkody. Z przepisu art. 471 k.c. wynika domniemanie, iż nie wykonując lub nienależycie wykonując zobowiązanie, dłużnik działa w sposób zawiniony.

Wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 5 marca 2014 r. Sygn. akt: I ACa

947/13 3. Oznacza to, że również w przypadku dochodzenia przez wierzyciela odszkodowania z powołaniem się na kary umowne, dłużnik może się uwolnić od obowiązku zapłaty kary umownej, jeżeli wykaże, iż niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności. Powyższa przesłanka roszczenia o zapłatę kary umownej jest konsekwencją ujęcia kary umownej w przepisach art. 483 i art. 484 k.c. jako surogatu odszkodowania należnego z tytułu odpowiedzialności kontraktowej. Świadczy o tym także lokalizacja wymienionych przepisów, mianowicie są one zamieszczone w tym samym dziale kodeksu cywilnego, co art. 471 i

Gdzie jest granica ilości i wysokości kar?

We wzorach umów największych polskich zamawiających Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, PKP Polskich Linii Kolejowych SA, wzorze umowy opublikowanym przez Prezesa UZP:

- Ilość (poszczególnych rodzajów kar) dla wykonawcy:
 - PLK – 28 rodzajów kar podstawowych
 - GDDKiA - 10 rodzajów kar podstawowych
 - Wzór umowy UZP - 17 rodzajów kar podstawowych

Gdzie jest granica ilości i wysokości kar?

Charakterystyczne elementy w zakresie kar istotnie godzące w interes Wykonawcy:

1. Naliczanie kar za niedotrzymanie terminu odcinka (kamienia milowego) i kary za niedotrzymanie terminu końcowego bez możliwości anulowania kar częściowych
2. Naliczanie kary za niedotrzymanie terminu odcinka liczonej od całości wynagrodzenia kontraktowego
3. Naliczanie kary za brak płatności przez wykonawcę należności na rzecz podwykonawcy

Gdzie jest granica ilości i wysokości kar?

Naliczanie kary za brak płatności przez wykonawcę należności na rzecz podwykonawcy:

Przykład: jeśli generalny wykonawca zapłaci swojemu podwykonawcy kwotę 100 zł z 3 dniowym opóźnieniem, to:

- a) wykonawca ma obowiązek zapłaty odsetek ustawowych – na mocy kodeksu cywilnego; **koszt: 0,11 zł**
- b) generalny wykonawca ma obowiązek zapłaty na rzecz inwestora kary umownej (Uwaga!) wg umowy z PLK: 5% Zaakceptowanej Kwoty Kontraktowej (przy założeniu, że Kontrakt warty jest 100 MPLN – **kara**

Miarkowanie kar

Katalog kryteriów pozwalających na zmniejszenie kary umownej nie jest zamknięty – tak wskazuje uchwała 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2003 r., III CZP 61/03

Ograniczenia kumulowania kar

**Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2012 r. sygn.
akt: III CZP 39/12**

Roszczenie o zapłatę kary umownej na wypadek zwłoki lub opóźnienia nie przysługuje stronie odstępującej od umowy wzajemnej, jeżeli w umowie zastrzeżono również taką karę w związku z odstąpieniem od umowy.

Ograniczenia kumulowania kar

**Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2013 r.
sygn. akt: I CSK 124/13**

W sprawie o zapłatę kary umownej zastrzeżonej na wypadek uchybienia terminowi spełnienia świadczenia, ocena, czy kara ta jest nadmiernie wygórowana (art. 484 § 2 k.c.), powinna uwzględniać wysokość kary umownej zastrzeżonej w tej umowie na wypadek odstąpienia od niej.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ

AGNIESZKA SUCHECKA

PROJEKT
WYZWANIE
ROZWIĄZANIE

Kancelaria Radców Prawnych
Brudkiewicz, Suchecka
i Partnerzy
www.brudkiewicz-sucheka.pl

WARSZAWA
Al. Jerozolimskie 92, 00-807 Warszawa
tel.: +48-22-256-40-01
fax: +48-22-256-40-03

POZNAŃ
ul. Garbary 31/4 , 61-868 Poznań
tel.: +48-61-853-21-50
fax: +48-61-852-50-55